

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**  
**TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

**SONPHET AMPHON**

**HÔN NHÂN VÀ GIA ĐÌNH CỦA NGƯỜI KHƠ MÚ Ở**  
**HUYỆN PHƯƠNG, TỈNH VIÊN CHĂN (CHDCND LÀO)**  
**TỪ NĂM 1975 - 2015**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ NHÂN VĂN**

**THÁI NGUYÊN - 2017**

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**  
**TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

**SONPHET AMPHON**

**HÔN NHÂN VÀ GIA ĐÌNH CỦA NGƯỜI KHƠ MÚ Ở**  
**HUYỆN PHƯƠNG, TỈNH VIÊNG CHĂN (CHDCND LÀO)**  
**TỪ NĂM 1975 - 2015**

**Chuyên ngành: Lịch sử Việt Nam**

**Mã số: 60.22.03.13**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ NHÂN VĂN**

**Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Đàm Thị Uyên**

**THÁI NGUYÊN - 2017**

## **LỜI CAM ĐOAN**

Tôi xin cam đoan: Luận văn “Hôn nhân và gia đình người Khơ Mú huyện Phương tỉnh Viêng Chăn (CHDCND Lào) từ năm 1975 - 2015” là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nghiên cứu được nêu trong luận văn đều trung thực.

Những kết quả nghiên cứu của Luận văn chưa được công bố trong bất cứ công trình nghiên cứu nào khác.

*Thái Nguyên, Ngày.....tháng...năm 201..*

**Tác giả luận văn**

**SONPHET AMPHON**

## LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến PGS.TS. Đàm Thị Uyên, người đã tận tình hướng dẫn tôi trong suốt quá trình làm luận văn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban giám hiệu, khoa Lịch sử, phòng Đào tạo trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên và các bạn Việt Nam cùng lớp đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình học tập và làm luận văn.

Tôi xin chân thành cảm ơn Sở Nội vụ, Sở Thông tin và văn hóa tỉnh Yên Bái, Ủy viên nhân dân huyện Phượng, các ông trưởng bản và cư dân 4 bản: Phôn Savat, Senxay, Phôn Nheng, Pakhang đã tạo điều kiện, giúp đỡ tôi trong thời gian tiến hành thực nghiệm đề tài.

Xin cảm ơn ban giám hiệu và các bạn đồng nghiệp tại trường Cao đẳng sư phạm Bản Cấn tỉnh Yên Bái đã tạo mọi thuận lợi cho tôi có được thời gian đi học và động viên cho tôi hoàn thành khoá học.

Dù đã rất cố gắng, xong luận văn cũng không tránh khỏi những khiếm khuyết, tác giả mong nhận được sự góp ý của các thầy cô và các bạn.

*Thái Nguyên, Ngày.....tháng...năm 201..*

**Tác giả luận văn**

**SONPHET AMPHON**

## MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN .....	i
LỜI CẢM ƠN .....	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT .....	vi
<b>MỞ ĐẦU</b> .....	<b>1</b>
1. Lý do chọn đề tài .....	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề.....	2
3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu, nhiệm vụ của đề tài .....	4
4. Nguồn tư liệu và phương pháp nghiên cứu .....	5
5. Đóng góp của luận văn .....	5
6. Bố cục của luận văn.....	6
<b>Chương 1: KHÁI QUÁT VỀ HUYỆN PHƯƠNG VÀ ĐỒNG BÀO NGƯỜI KHƠ MÚ Ở HUYỆN PHƯƠNG, TỈNH VIÊNG CHĂN, CHDCND LÀO</b> .....	<b>7</b>
1.1. Khái quát về huyện Phương tỉnh Viêng Chăn.....	7
1.1.1. Vị trí địa lý và điều kiện tự nhiên.....	7
1.1.2. Dân số và thành phần dân cư.....	12
1.1.3. Lịch sử huyện Phương tỉnh Viêng Chăn .....	13
1.1.4. Đặc điểm kinh tế - xã hội .....	14
1.2. Giới thiệu về người Khơ Mú huyện Phương tỉnh Viêng Chăn. ....	23
1.2.1. Tên gọi và lịch sử tộc người Khơ Mú .....	23
1.2.2. Tộc người Khơ Mú ở huyện Phương tỉnh Viêng Chăn.....	28
Tiểu kết chương 1 .....	30
<b>Chương 2: HÔN NHÂN CỦA NGƯỜI KHƠ MÚ Ở HUYỆN PHƯƠNG, TỈNH VIÊNG CHĂN (CHDCND LÀO) TỪ NĂM 1975 ĐẾN NĂM 2015</b> .....	<b>32</b>
2.1. Hôn nhân của người Khơ Mú.....	32
2.1.1. Khái niệm về hôn nhân.....	32

2.1.2. Quan niệm truyền thống về hôn nhân của người Khơ Mú.....	34
2.1.3. Các nguyên tắc trong hôn nhân và hình thức hôn nhân .....	35
2.2. Tiêu chuẩn trong hôn nhân .....	41
2.2.1. Tiêu chuẩn lựa chọn người vợ tốt.....	41
2.2.2. Tiêu chuẩn lựa chọn người chồng tốt.....	42
2.4. Các nghi lễ trong cưới xin truyền thống của người Khơ Mú ở huyện Phương tỉnh Viêng Chăn .....	44
2.4.1. Chọn người làm mối .....	44
2.4.2. Dạm ngõ.....	45
2.4.3. Ăn hỏi .....	46
2.4.4. Hẹn ngày cưới.....	47
2.4.5. Lễ cưới .....	47
2.5. Những thay đổi trong hôn nhân người Khơ Mú hiện nay .....	51
2.5.1. Thay đổi trong quan niệm, nhận thức về tìm hiểu và kết hôn.....	51
2.5.2. Lựa chọn bạn đời hôn nhân .....	54
2.5.3. Quyền quyết định hôn nhân.....	55
2.5.4. Nguyên tắc và hình thức kết hôn.....	56
2.5.5. Biến đổi trong nghi lễ cưới hỏi.....	57
Tiểu kết Chương 2 .....	60
<b>Chương 3: GIA ĐÌNH CỦA NGƯỜI KHƠ MÚ Ở HUYỆN PHƯƠNG, TỈNH VIÊNG CHĂN (CHDCND LÀO) TỪ NĂM 1975 ĐẾN NĂM 2015 .....</b>	<b>62</b>
3.1. Gia đình truyền thống của người Khơ Mú ở huyện Phương tỉnh Viêng Chăn.....	62
3.1.1. Khái niệm về gia đình.....	62
3.1.2. Phân loại gia đình và cấu trúc gia đình .....	64
3.2. Chức năng của gia đình .....	71
3.2.1. Chức năng sinh đẻ con người .....	72
3.2.2. Chức năng kinh tế.....	73
3.2.3. Chức năng giáo dục và văn hóa.....	74

3.2.4. Chức năng xã hội .....	77
3.3. Quan hệ trong gia đình .....	77
3.3.1. Vai trò của người chủ hộ .....	77
3.3.2. Quan hệ giữa các thành viên trong gia đình .....	78
3.3.3. Quan hệ gia đình với dòng họ .....	80
3.4. Tập quán - nghi lễ trong gia đình .....	80
3.4.1. Tập quán sinh đẻ của người Khơ Mú .....	80
3.4.2. Tang ma .....	81
3.4.3. Lễ thờ cúng trong gia đình .....	82
3.5. Biến đổi trong gia đình người Khơ Mú ở huyện Phương, tỉnh Viên	
Chăn hiện nay .....	85
Tiểu kết chương 3 .....	88
<b>KẾT LUẬN</b> .....	90
<b>TÀI LIỆU THAM KHẢO</b> .....	93
<b>PHỤ LỤC</b> .....	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Viết là	Đọc là
CHDCND	Cộng hòa Dân Chủ Nhân dân
KHXH	Khoa học xã hội
Nxb	Nhà xuất bản
TĐ	Thủ đô
Tr	Trang



## DANH MỤC BẢNG BIỂU VÀ SƠ ĐỒ

### **Bảng**

Bảng 1.1. Thống kê các dân tộc ở huyện Phương năm 2015 .....	13
Bảng 1.2: Thống kê dân số người Khơ Mú .....	29
Bảng 1.3: Các làng bản ở huyện Phương có người Khơ Mú sinh sống .....	29
Bảng 2.1. Lễ thách cưới của người Khơ Mú .....	46
Bảng 2.2: Độ tuổi kết hôn của người Khơ Mú huyện Phương hiện nay .....	53
Bảng 2.3: Bối cảnh quen biết, kết hôn của người Khơ Mú huyện Phương .....	55

### **Sơ đồ**

Sơ đồ 3.1: Gia đình hạt nhân gồm hai vợ chồng cùng con cái chưa dựng vợ gả chồng .....	66
Sơ đồ 3.2: Kiểu gia đình nhỏ gồm cặp vợ chồng và con cái của họ, có thêm một người mẹ của chồng .....	68
Sơ đồ 3.3: Kiểu gia đình nhỏ gồm cặp vợ chồng và con cái của họ, có thêm một người cha của chồng .....	68
Sơ đồ 3.4: Kiểu gia đình nhỏ gồm một cặp vợ chồng, con cái của họ và có thêm một em chồng .....	69
Sơ đồ 3.5: Gia đình mở rộng hoặc gia đình lớn .....	71

## MỞ ĐẦU

### 1. Lý do chọn đề tài

Phong tục tập quán là những nếp sống, phong tục do những người sống trong xã hội tự đặt ra, là sản phẩm văn hóa được tích lũy lâu dài của mỗi dân tộc và được chất lọc qua hàng nghìn năm lịch sử. Phong tục tập quán chứa đựng những nét văn hóa đặc thù của từng dân tộc, làm thành chuẩn mực văn hóa để phân biệt giữa tộc người này với tộc người khác. Nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào là một quốc gia đa dân tộc, theo thống kê năm 2015, Lào có 49 dân tộc anh em cùng chung sống với những nét văn hóa đặc trưng tạo nên nền văn hóa phong phú, đa dạng đậm đà bản sắc dân tộc. Một trong những nét văn hóa đặc trưng, tiêu biểu của các dân tộc đó là cuộc sống sinh hoạt, phong tục tập quán, tín ngưỡng tôn giáo và ngôn ngữ [45, tr. 60].

Nghiên cứu phong tục tập quán và văn hóa dân tộc thiểu số là nhằm nhận thức rõ thực trạng văn hóa của một số dân tộc thiểu số, phát hiện xu thế phát triển trong điều kiện kinh tế thị trường, hội nhập và toàn cầu hóa. Nghiên cứu phong tục tập quán và văn hóa dân tộc thiểu số đem lại những hiểu biết về những nét văn hóa độc đáo, đồng thời bảo tồn, phát huy các giá trị văn hóa truyền thống trong sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước.

Đồng bào Khơ Mú là tộc người bản địa thuộc nhóm ngôn ngữ Môn - Khơ me có lịch sử lâu đời ở miền núi Bắc Đông Dương. Du canh cu cư là tập quán lâu đời của dân tộc Khơ Mú, cho đến những thập kỷ gần đây người Khơ Mú vẫn di cư trong địa nội và qua biên giới Việt - Lào. [20, tr.3].

Huyện Phương thuộc tỉnh Viêng Chăn, là huyện có nhiều người Khơ Mú tập trung làm ăn và sinh sống. Người Khơ Mú ở huyện Phương là một dân tộc có văn hóa đặc trưng riêng biệt của mình, mặc dù sống lâu với người Lào và các dân tộc khác nhưng họ vẫn giữ được phong tục tập quán và bản sắc văn hóa của dân tộc mình, tiêu biểu đó là hôn nhân và gia đình.

Hôn nhân và gia đình là đối tượng nghiên cứu của nhiều ngành khoa học thuộc lĩnh vực xã hội - nhân văn. Việc nghiên cứu về hôn nhân và gia đình